Veelvormig en rijk. Verschillend naar leeftijd, naar de jaren van uw genadestaat, naar de stormen waarmee ge te worstelen hadt. Naar de vorm uwer zonden en passiën. Bij geen twee geheel eender. In ieders hart een eigen werk, een eigen borduursel, een eigen handschrift van den Heiligen Geest.

Alleen van de ons *bewuste* leiding des Geestes in onze ziel is hier sprake. Want wel is er een *gemeene* leiding der ziel, ook bij de onbekeerden, die evenmin buiten den Heiligen Geest omgaat. Maar dit gaat onpersoonlijk toe. Zooals ge, zonder er iets van te bespeuren, met geheel onze aarde elk etmaal om haar as wentelt, zoo zijn de bewegingen die de Heilige Geest elk kind des menschen doet ondergaan. In elke bestraffing van zonde, in elke toespraak in de conscientie, door elk oordeel der publieke conscientie, onder alle bewerking van den tijdgeest en van de heerschende begrippen. Doch dit alles is de algemeene leiding, die allen ondergaat; zonder dat het doordringt tot het eigen bewustzijn, en zonder dat de persoon zelf er ook maar van verre aan denkt, dat hij met den Heiligen Geest te doen heeft.

Daarop echter doelt ons Pinksteren niet.

Pinksteren doelt op *den Heiligen Geest* die getuigt met *onzen* geest.

Dan is er getuigenis, een getuigenis dat we verstaan en waarvan we ons ten volle bewust zijn. En dit getuigenis komt van twee kanten. Het is tweeërlei. Eenerzijds het getuigenis van onzen eigen geest in ons, en anderzijds het getuigenis van den Heiligen Geest in onze ziel. En dit zóó, dat die beide getuigenissen elkaar dekken, dat ze akkoord gaan, en dat ze zich oplossen in heilige eenheid, in een geestelijke harmonie.

Hiervoor is veel innerlijke rust noodig. Veel zelfbezinning. Veel leven dicht bij zijn hart. Veel ingaan in zijn innerlijk gemoedsleven. Veel verkeer met zijn eigen ziel.

Het duurt reeds zoo lang eer men merkt, dat er in zijn hart *een eigen geest* leeft. Eer men dien *geest* van zijn *ik* van de gewone gemoedsaandoeningen heeft leeren onderscheiden. En eer men verstaat, dat die eigen geest in ons zich uitspreekt, ons toespreekt en in ons getuigt.

Dat getuigen van den „eigen geest" is heel iets anders dan het spreken van ons gewone *ik*. Dat *ik* in ons is, o, zoolang niets anders dan onze persoon die zich tegenover de wereld en tegenover anderen stelt, om zichzelf te handhaven, en te grijpen naar wat het begeert en te vangen waar het op aast.

Die eigen geest in ons staat *boven* ons ik. Ons ik leeft bij oogenblikken naar den indruk van het oogenblik. Maar die eigen geest in ons is het bestendige in ons wezen, zoo ge wilt ons *hooger ik*, dat, hoe ook teruggedrongen, altoos weer opnieuw ons naar den rechten weg dringt. Het is de bidder in onze ziel, zoodra we van het vormelijk gebed in het geestelijk gebed overgaan.

Onze „eigen geest in ons" is het geestelijk creatuur in ons, dat naar God dorst, en zijn God vindt. En daarom, als ge ten leven gered zijt, getuigt die geest in u, uw eigen geest, dat ge een kind van God zijt. Uit Hem geboren, door Hem gemind, en eeuwiglijk van Zijn liefde en genade verzekerd.

Maar juist hierdoor komt het dan in uw ziel tot de bewuste onderscheiding tusschen uw „eigen geest" en den Heiligen Geest, die *beide* in uw innerlijk leven getuigen.

Zoolang die beide voor uw besef nog ineengesmolten lagen, was er nog geen klaarheid, nog geen vastheid, nog geen hoogere genieting.

Ge mocht dan met uw Vader in de hemelen reeds veelvuldigen omgang hebben, maar dit is nog iets anders, dan dat uw geest in den tempel van uw eigen hart den Heiligen Geest ontmoet.

In het Goddelijk beleid der Voorzienigheid kunt ge *den Vader*, in den Verlosser uwer ziel *den Zoon* eeren en aanbidden, maar God den Heiligen Geest moet ge tegenkomen in de verborgen diepte van uw eigen hart.

Al het andere blijft nog op een afstand, maar als ge met God den Heiligen Geest in bewuste aanraking komt, is het vlak nabij u, binnen in u, in datgene wat in uw eigen wezen gemeenlijk nog dieper ligt dan uw gewone zielsbesef.

Eerst wist ge niet dat ge een verborgen leven in u omdraagt. Toen zijt ge gaan ontdekken, dat in dit verborgene van uw wezen uw hooger ik, uw eigen geest, leeft. En zoo kwam de geestelijke zelfkennis.

Maar toen is er heel iets anders u overkomen. Toen hebt ge ontwaard, ontdekt, dat er behalve uw eigen hooger ik, *nog iemand anders* bij u was komen inwonen. En met ontsetting, met heilige vreeze en met eindeloozen dank hebt ge toen bevonden, dat die andere, die bij u was ingekomen, ingekomen niet om bij u te vernachten, maar uw hart tot zijn tempel te vormen, *uw God, God de Heilige Geest zelf was.*

En van dat oogenblik af zijn er twee bij u van binnen. In het eens zoo vage, leege hart, ontwaart ge nu den heerlijken levensgloed van *twee* geesten. Eenerzijds *uw eigen geest*, waaraan uw lager ik zich onderworpen voelt, en anderzijds *den Heiligen Geest*, uw God, de wondere volkomenheid aller heiligheden.

Bij dien Heiligen Geest vergeleken is uw eigen geest niets. Ge beseft de creatuurlijke kleinheid van uw eigen geest, en ervaart de overstelpende majesteit van den scheppenden Heiligen Geest in uw binnenste. Die Heilige Geest kent u zooveel beter, zooveel dieper dan uw eigen geest. Maar ge bespeurt het dat die Heilige Geest uw geest met een heilige liefde omvat, u troost, en voor u bidt met verzuchtingen, die gij zelf nog niet verstaan kunt.

Zoo wordt uw eigen geest door dien Geest gesterkt, geheiligd, vrijgemaakt, opgeheven. Uw eigen geest, die dof was, vangt het licht op, dat van dien Geest in u uitstraalt en u innerlijk verlicht. En nu wordt het één verborgen omgang tusschen dien Heiligen Geest en uw eigen geest. Zaliger dan ooit. Veel rijker en inniger dan ooit te voren.

Altoos *die twee*: de Heilige Geest en uw geest. Nooit is er versmelting. Dat ware valsche, kranke mystiek. Maar steeds inniger verkeer en zaliger omgang.

En zoo komt 't tot het tweevoudig en toch één *getuigenis*. Tot het getuigenis, in heilige harmonie, van dien Heiligen Geest en van uw eigen geest, dat 't wonder der herschepping in u volbracht is, en dat ge wel waarlijk geworden zijt *een kind van uw God.*

Amsterdam, 17 Mei 1907.

Dank zij de goede saamwerking, verkregen tusschen de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag en de Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen, is thans de eerste stap gedaan op den weg, wier einddoel een medische faculteit is.

De Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen heeft Dr. L. Bouman, thans Geneesheer-Directeur van Bloemendaal, benoemd tot Geneesheer-Directeur van de op te richten Kliniek te Amsterdam. En de Directeuren van de Vrije Universiteit hebben Dr. Bouman benoemd tot Hoogleeraar in de Psychiatrie, Neurologie en algemeene Biologie, zoodat daarmede de eerste katheder voor de medische faculteit is gesticht geworden.

Met deze benoeming zijn wij van harte verheugd.

Niet alleen omdat de Vrije Universiteit daarmede toont, dat ze, wel verre van tevreden te zijn met de verkregen resultaten, naar uitbreiding van haar faculteiten streeft, maar ook omdat de keuze van Dr. Bouman een zeer gelukkige mag worden genoemd.

Dr. Bouman heeft als Geneesheer-Directeur van Bloemendaal eene uitnemende practische leerschool doorloopen om hem voor deze taak voor te bereiden. Met de verschillende vormen en gestalten van het zoo bange en treurige zielslijden der krankzinnigen is hij persoonlijk in aanraking gekomen; de methoden ter genezing heeft hij práctisch kunnen toepassen en hare gevolgen bestudeeren, en zoo is hij zeker de geschikte man om onze Christelijke psychiaters mee te helpen vormen en hun leiding te geven bij hunne studiën.

Toch is het niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats om deze praktische bekwaamheid, dat de gedane keuze door ons met blijdschap wordt begroet. Voor een vakschool moge die practische bekwaamheid voldoende zijn, maar een Universiteit, die een eigen wetenschappelijk standpunt inneemt, vraagt naar meer dan dit. Voor haar is noodig een man met philosophischen aanleg, met wetenschappelijk inzicht, met vaste en blijvende overtuiging ten opzichte van de groote beginselvraagen, die in de medische en verwante vakken zich voordoen. Wat Dr. Bouman op dit gebied reeds gepresteerd heeft o. a. door zijn artikelen in het Tijdschrift voor de Christelijke geneesheeren en natuurkundigen, toont, dat deze gaven in rijke mate hem geschonken zijn, en geeft grond om ook in de toekomst het beste van hem te verwachten. De Directeuren der Vrije Universiteit hebben aan Dr. Bouman daarom niet alleen opgedragen het onderwijs in de zielsgeneeskunde en wat met het zenuwleven van den mensch in verband staat, maar ook in de algemeene levensleer, omdat hier de meest ingrijpende vraagstukken in verband met de evolutiehypothese aan de orde komen.

Het spreekt wel van zelf dat één hoogleeraar, hoe rijk zijn aanleg ook wezen moge, niet een geheele faculteit representeeren kan. Er is geen sprake van, dat de Vrije Universiteit door deze benoeming reeds in staat zou zijn zelfstandig doctoren te kweeken. Maar wel zal Dr. Bouman aan de studenten, die studeeren aan de Rijksuniversiteiten en inzonderheid aan de stedelijke Universiteit te Amsterdam, gelegenheid geven om zijn colleges te volgen en daardoor met de Christelijke beginselen op dit gebied kennis te maken. Zoo zal vanzelf een school van Christelijke doctoren en biologen gevormd worden, die niet alleen aan de gestichten van de Vereeniging van Christelijke verzorging van Krankzinnigen, maar ook aan de wetenschap ten goede zal komen. En daardoor zal tegelijk worden voorbereid de stichting eener medische faculteit.

Moge God de Heere den arbeid van Dr. Bouman daartoe gebruiken, opdat ook op dit gebied der wetenschap de christelijke beginselen weer tot eere komen en de naam des Heeren verheerlijkt worde.

Onze opmerking, dat de modernen, die, nu ze zelf in de Hervormde Kerk in gedrang komen, voor de autonomie der gemeente pleiten, toch in 1886 mee hebben geholpen om den Amsterdamschen Kerkeraad, die voor diezelfde autonomie opkwam, af te zetten, ontlokt aan de *Hervorming* de volgende opmerking:

Daar zou over een en ander wel wat te zeggen zijn. Wij bepalen ons tot één enkele opmerking.

Ook ten tijde der doleantie waren er onder de modernen die meenden dat de eenige uitweg, principieel aangewezen, en in staat uit de kerkelijke troebelen te voeren, in de richting van de autonomie der gemeenten lag. Ons blad was o.a. die meening toegedaan. Wij zouden, ware er eenige kans van slagen, nog, met Ds. Adriani, een kerkelijke actie in die richting toe juichen.

Toch, ook de modernen die zóó dachten, moeten wel tegen het Amsterdamsche opzet in verzet komen. Want, toen „de Kerk van Amsterdam" hare zelfstandigheid op de bekende wijze wilde handhaven, deed zij dat tegen de kerkelijke wetten en tegen heel de kerkelijke organisatie in, op revolutionaire wijze. Ds. Adriani bedoelt langs wettelijken weg tot een organisatie te komen, waarin die zelfstandigheid haar recht verkrijgt, dus op den weg eener gewettigde kerkelijke actie. Daarin is, zouden wij zeggen toch wel eenig verschil.

Voor wat indertijd in deze richting wellicht ware te doen geweest, werd juist het optreden der „Kerk van Amsterdam" een beletsel. Het riep een felle reactie daartegen in het leven.

Het feit, dat de *Hervorming* in de hitte van den doleantiestrijd een der weinige bladen was, dat een nobeler toon deed hooren en ten deele voor het goed recht der doleerenden het opnam, zijn we niet vergeten. Onze opmerking gold niet de *Hervorming*, maar de moderne richting in het algemeen. En de *Hervorming* zal wel niet kunnen ontkennen, dat het haar geestverwanten waren, die in het Provinciaal Kerkbestuur van Noord-Holland en in de Haagsche Synode voor het kerkelijk doodvonnis over den Amsterdamschen Kerkeraad hebben gestemd.

Wat de *Hervorming* thans ter verontschuldiging van deze modernen aanvoert, houdt ook op haar eigen standpunt geen steek. Wat de Amsterdamsche Kerkeraad wilde was wel goed, maar de wijze, waarop hij dat uitvoerde, was, zoo zegt ze, in strijd met de reglementen en dus onwettig en revolutionair. Daarom was het kerkelijk doodvonnis verdiend.

Nu zullen we over dat onwettig en revolutionair geen twistgeding met de *Hervorming* opzetten. De *Hervorming* zal zich wel herinneren, dat zeer bekwame rechtsgeleerden destijds van oordeel waren, dat de Kerkeraad zelfs op reglementair standpunt volkomen wettig had gehandeld. En verschillende dezer rechtsgeleerden, zooals onder anderen de heer Van Bemmelen, waren modern.

Maar ook al ware de opmerking van de *Hervorming* juist en al had de Kerkeraad van Amsterdam tegen de reglementen in gehandeld, dan begrijpen we nog niet, dat de *Hervorming* daarmee de daad van haar geestverwanten vergoelijken kan.

Wat Luther, Calvijn en de andere Hervormers gedaan hebben, was reglementair minstens even onwettig en revolutionair. Toch zal de *Hervorming* het wel met ons eens zijn, dat de Hervormers bij de handhaving van een levensbeginsel der Kerk niet anders konden en mochten handelen dan ze deden, Ze eert met ons Luther's geloofsdaad, die de pauselijke bullen verbrandde, al was dit volgens het geldende Roomsche kerkrecht een der ergste overtredingen. Ze zou het de dwaasheid gekroond achten, wanneer een Protestant achteraf verklaren kwam: wat Luther, Zwingli en Calvijn wilden was wel goed en nuttig, maar ze hebben tegen de reglementen der Roomsche Kerk gezondigd, en omdat ze op onwettige en revolutionaire wijze optraden, verdienden ze een kerkelijk doodvonnis.

Maar hoe rijmt ze dan haar goedkeuring van de Hervorming met haar afkeuring van wat de Amsterdamsche Kerkeraad deed?

Met twee maten meten wil ze toch niet?

Is de thans door haar gestelde regel niet maar „een doekje voor het bloeden", maar werkelijk haar overtuiging, dan moet ze zich niet langer *De Hervorming* noemen.

Haar titel moet dan worden: *Hierarchisch-reglementair.*

De *Rotterdamsche Kerkbode* bevat de volgende mededeeling van den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk (A) aan de gemeente:

Geliefden in onzen Heere Jesus Christus!

Gelijk u allen bekend is, was de Kerkeraad reeds het vorige jaar van oordeel, dat het komen moest tot ineensmelting van de Geref. Kerken A en B in deze stad. Hij heeft dit oordeel ook uitgesproken in het Concept-Besluit, dat indertijd in de Geref. Kerkbode ter kennis van de gemeente is gebracht.

Naar den aard van de hem verleende macht heeft de Kerkeraad echter dit oordeel niet als een wet der gemeente opgelegd, maar hij heeft mede naar het voorschrift der Gener. Syn. de gemeente daarover gehoord. Aan de broeders is gelegenheid gegeven, om eerst mondeling in enkele gemeentevergaderingen en daarna schriftelijk hunne bezwaren tegen dit oordeel des Kerkeraads in te brengen, terwijl eene Commissie werd benoemd om met de bezwaarde broeders over hun bedenkingen te spreken en die, zoo mogelijk, weg te nemen.

De Commissie heeft onderscheidene samensprekingen met de bezwaarden gehouden, waarin het evenwel niet gelukt is de bezwaren weg te nemen.

Toch meende de Kerkeraad, dat hij niet meer kon doen, dan hij tot dusver gedaan heeft. Het moest nu tot een beslissing komen. En daartoe is het ook gekomen. De Kerkeraad heeft nl. in zijn laatstgehouden vergadering 6 Mei j.l. onder aanroeping van des Heeren Naam besloten tot de ineensmelting over te gaan.

Voorzeker een belangrijk besluit, van welks gewicht alle broeders op het oogenblik, dat het genomen moest worden, ernstig doordrongen waren, een besluit ook, dat voor de gemeente van groote beteekenis is!

Moge de Heere het zegenen tot eere van Zijnen Naam en tot bloei Zijner Kerk.

De Kerkeraad der Geref. Kerk A:

J. H. Landwehr, *h. t. Praes.*
G. van Bleek, *Scriba.*

Het is zeker smartelijk, dat het den Kerkeraad niet gelukt is door broederlijke saamspreking de bezwaren, die bij vele leden tegen de saamsmelting bestonden, uit den weg te ruimen. Een besluit tot saamsmelting, waarmee heel de gemeente van harte instemt, is zooveel gemakkelijker te nemen.

Toch kon de Kerkeraad, waar naar zijn overtuiging de saamsmelting door Gods Woord geëischt was en de ingebrachte bezwaren door hem niet gegrond werden geacht, moeilijk anders handelen dan hij deed, al begrijpen we dat dit besluit veel gebed en veel innerlijke worsteling zal gekost hebben.

Van harte hopen we, dat de bezwaarde broeders zich bij dit besluit van den Kerkeraad zullen neerleggen en dat door de saamsmelting de band der liefde en van de gemeenschap der heiligen zóó sterk moge werken, dat wie thans nog bezwaard is achteraf dankbaar zal erkennen, dat de Kerkeraad goed deed met dit besluit te nemen.

Genadeverbond en zelfonderzoek.

XXIX.

Dat we op de *heiligheid* van het Genadeverbond zoo sterken nadruk leggen, is, omdat daaraan de *realiteit* van het Genadeverbond hangt.

Wat we daarmede bedoelen zal thans duidelijk zijn.

Zoodra de Kerk op haar eigen terrein, en daarvoor is ze alleen aansprakelijk, de grenzen van het Genadeverbond te ver uitstrekt, wordt de innerlijke kracht en beteekenis van het Genadeverbond verzwakt.

De Kerk van Christus heeft naar Gods bestel de teekenen en zegelen van het Genadeverbond uit te deelen. Zij merkt dus, indien we het zoo mogen uitdrukken, wie tot het Genadeverbond behoort. Zoover de Christelijke doop strekt, strekt ook het Genadeverbond. Wat gedoopt is in de Christelijke Kerk, moet gerekend worden tot het Genadeverbond te behooren.

Nu zullen we de Kerk, dit zij voetstoots toegegeven, nooit een onfeilbaren maatstaf aanleggen. Al belijden we, dat het Genadeverbond naar de eigenlijke bedoeling Gods alleen de uitverkorenen geldt, hen alleen zalig maakt, aan hen alleen de weldaden des verbonds schenkt, de Kerk kan den maatstaf der verkiezing niet aanleggen, omdat ze niet weet wie uitverkoren zijn. Ze heeft daarom aan de ordinantie door God voor het Genadeverbond gegeven, zich te houden en gelijk we hebben aangetoond uit de Schrift en uit de Confessies der Gereformeerde Kerken, is deze ordinantie, dat het Genadeverbond omvat de geloovigen en hun zaad.

Beide begrippen, zoowel dat van geloovigen als van kinderen, zijn echter rekbaar gelijk we zagen. Vandaar dat sommige Christelijke Kerken bij de uitdeeling der sacramenten al zeer weinig ernst maken met den eisch van het geloof der ouders en in de practijk alles doopen, wat ten doop gebracht wordt. Keur, schifting, heilig houden van het sacrament des Doops is er dan niet. En die verzwakking bij den Doop gaat dan gemeenlijk gepaard met een verslapping van de tucht bij de volwassenen; men mist den moed om de sleutelen van het Hemelrijk te gebruiken; men bindt niet meer degenen, die in hun wandel of belijdenis als ongeloovigen openbaar worden; de grens tusschen de wereld en de kerk, tusschen het heilige en onheilige wordt uitgewischt.

Het gevolg daarvan is, dat de tegenstelling tusschen de innerlijke realiteit van het Genadeverbond en zijn uitwendige verschijning steeds scherper in het licht treedt. Dat beide, de uiterlijke verschijning en de inwendige realiteit, elkaar nooit volkomen dekken, is in deze bedeeling onvermijdelijk. Het Goddelijke openbaart zich op aarde altijd in menschelijke vormen. Een volmaakte Kerk van louter heiligen is er niet, en evenmin wordt er een openbaring van het Genadeverbond gevonden, die volkomen uitdrukt wat het Genadeverbond eigenlijk naar Gods bestel is. Het gebrekkige, het zondige, het onvolmaakte kleeft in dit leven ons altijd aan.

Maar al stellen we dit op den voorgrond, daaruit volgt nog niet, dat daarom de Christelijke Kerk niet geroepen zou zijn zooveel dit in haar vermogen is, het verbond heilig te houden. Een indringen in het verborgen leven der ziel, een keuren van wie waarlijk bekeerd is en wie niet, kan de Kerk niet. Maar wel heeft de Kerk toe te zien, dat ze de teekenen en zegelen van het Genadeverbond niet uitdeelt aan degenen, die zij ook naar het oordeel der liefde niet voor bondgenooten houden kan. Wie in belijdenis en wandel openbaar wordt als een ongeloovige, een verbondsbreker, een afvallige, dien mag de Kerk niet als bondgenoot beschouwen.

Het is de zonde van de volkskerk, dat ze dezen eisch van het Genadeverbond op zij schuift, om maar heel het volk in de Kerk op te nemen en te houden. Want een volkskerk met tucht is ondenkbaar. Zoodra men tucht oefent bij doop en avondmaal maakt men scheiding, sluit men een deel van het volk buiten de Kerk en kan de Kerk vanzelf geen volkskerk meer zijn. Natuurlijk is het niet onmogelijk, dat God heel een volk bekeert en in zijn wegen wandelen doet, zoodat dit volk metterdaad in het Genadeverbond staat. Maar we hebben hier niet met abstracte mogelijkheden, maar met den werkelijken toestand te rekenen. En wie om zich heen ziet, weet, dat bij alle christelijke volkeren de afval steeds verder voortgeschreden is en een waarlijk niet zoo klein deel ook van ons volk geheel van het Christendom is afgevallen.

Vandaar dat bij de zoogenaamde volkskerken, zoowel in Roomsche als Protestantsche landen, het Genadeverbond schier geheel in het uitwendige opgaat. In Frankrijk is nog zoo goed als heel de bevolking gedoopt en toch kiest de meerderheid van dit volk openlijk partij tegen de Christelijke Kerk en handhaaft een ministerie, dat niet alleen de roomsche kerk, maar het christendom zelf met de scherpste wapenen aanvalt. En zoo is het niet alleen in Frankrijk, maar het is evenzoo in Duitschland en Engeland, en in ons eigen land. Het Darbisme meent daarom zelfs, dat de Christelijke Kerken zoo diep zijn weggezonken, dat er geen redding meer mogelijk is. Alle Christelijke Kerken zijn van haar eerste liefde afgeweken; daarom zijn ze door Christus verlaten; de kerkvorm heeft uitgediend en de ware geloovigen hebben met den uitwendigen kerkvorm te breken, om alleen in geestelijke gemeenschap met elkaar te leven.

Het Darbisme mag daarin te ver gaan, maar wie op deze volkskerken het oog slaat, zal kwalijk kunnen ontkennen dat niet de waarheid, maar de leugen er heerscht. We bedoelen daarmede niet, dat in deze kerken niet bezielde en geloovige predikers optreden; dat er geen ware kinderen Gods in worden gevonden; dat Gods Geest er geheel uit geweken is om voor den geest uit den afgrond plaats te maken. Maar wel klagen we die volkskerken van *leugen* aan, omdat de realiteit vloekt met wat deze kerken beweren te zijn. Bij elken doop in deze volkskerken wordt nog beleden, dat de doop het sacrament der afwassching onzer zonden door het bloed en den Geest van Christus is. Maar wie zou, zelfs veronderstellenderwijze, durven beweren, dat deze kinderen, uit voor het meerendeel ongeloovige ouders geboren en die straks zelf in het ongeloof opgroeien, wedergeboren en lidmaten van Christus lichaam zijn? Heel de gedachte van het Genadeverbond, van een verbond dat God met ons en onze kinderen heeft opgericht, wordt hier een fictie, een bedriegelijke voorstelling, een schijn waaraan alle werkelijkheid ontbreekt. En het is volkomen te begrijpen, dat in zulke volkskerken het ernstiger deel, de ware geloovige, de mannen en vrouwen die God waarlijk vreezen, van de onderstelling van het Genadeverbond niets meer willen weten. Het uitwendige Genadeverbond, het verbond zooals de kerk dat in haar sacramenten beteekent en verzegelt, heeft voor hen alle beteekenis verloren. Een doop, die aan *allen* wordt uitgedeeld, houdt daardoor vanzelf op een zegel van Gods genade te zijn. Want de genade Gods is niet algemeen, wordt niet aan allen geschonken, maar raakt de uitverkorenen alleen.

Vandaar dat in de volkskerk wel de onderscheiding moest opkomen tusschen het *uitwendige* en het *inwendige* genadeverbond. Dat het Genadeverbond een uitwendige en een inwendige zijde heeft; dat de zichtbare uitwendige verschijning niet geheel de innerlijke geestelijke realiteit dekt, stemmen we gaarne toe. Niet allen zijn Israël, die uit Israël zijn geboren. Maar dit is iets geheel anders, dan dat men het Genadeverbond zelf gaat splitsen in twee deelen: een uitwendig en een inwendig Genadeverbond, die steeds verder van elkaar af komen te staan. Het uitwendig Genadeverbond, dat de Kerk door haar sacramenten bezegelt, heeft dan met de werkelijke genade Gods niets meer uitstaande. Het is het uitwendig lidmaatschap der Kerk, het uitwendig gebruiken der sacramenten, het uitwendig belijdenis afleggen des geloofs. En daarnaast en geheel los daarvan komt te staan het inwendige, het waarachtige, het eigenlijke Genadeverbond, dat tusschen de ziel en God werd gesloten, dat in de waarachtige bekeering en het geloof bestaat en dat alleen de zaligheid medebrengt.

Die ontaarding en verwording van de heerlijke verbondsleer onzer vaderen is aan de volkskerk te wijten. En het is niet het minst daarom dat we met de volkskerk hebben gebroken, opdat het Genadeverbond weer in zijn geestelijke realiteit zou kunnen worden gegrepen en zijn troost aan de zielen van Gods kinderen zou kunnen brengen.

Uit de Pers.

Ds. Gispen schrijft in *de Bazuin* over het jaarlijks weerkeerend Meifeest der socialisten:

Op den eersten Mei van elk jaar wordt tegenwoordig, onder de beschaafde volken, het Meifeest, of het feest van den arbeid, gevierd. Die feestviering bestaat hoofdzakelijk in het houden van redevoeringen en optochten. Mannen, vrouwen en kinderen nemen er deel aan. Op enkele uitzonderingen na heeft dit feest doorgaans een kalm verloop.

De bedoeling van dit feest schijnt te zijn: openbaring van macht. Men wil aan de z.g. heerschende en regeerende klasse toonen, hoe machtig men is, en hoe heel het raderwerk des maatschappelijken levens stilstaat, als de arbeidende klasse het slechts wil.

Het Meifeest heeft dus ook een geestelijken oorsprong en een geestelijken grondslag.

Die mannen, vrouwen en kinderen, worden geleid door een geest, die machtiger is dan zij: een geest die hen bezielt en brengt waar hij hen hebben wil. Ook deze scharen van feestvierenden zijn afhankelijk van het intellect, van verstandelijke kracht, die de bewegende oorzaak is. Waar geen organist is zwijgt het orgel, en waar niet op de fluit gespeeld wordt, daar wordt ook niet gedanst.

Daarom is het niet verstandig om alleen op het verschijnsel te letten, en niet in aanmerking te nemen den geest, die dit verschijnsel in het aanzien riep.

We hadden, op den avond van den eersten Mei, te Amsterdam, een optocht van p.m. 14000 menschen, mannen, vrouwen en kinderen, die, in rijen van acht, met muziek en rang en fakkels, zich langzaam voortbewoog. In dien optocht viel hetzelfde waar te nemen, wat men dagelijks in het maatschappelijk leven kan waarnemen: het onderscheid namelijk tusschen arm en rijk. De bond der diamantbewerkers, de millionairsbond onder de arbeiders, schitterde met lichtgevende fakkels en een krachtig muziekcorps; terwijl andere vakbonden slechts verlicht werden door een paar sjofele lampions, marcheerende op de maat van een trommel, en nog anderen geheel in duisternis zich voortbewogen, hun feestvreugde uitende in luid gezang.

Precies zooals het in de klassenmaatschappij ook toegaat; onderscheid tusschen rijk en arm van de geboorte af tot het kerkhof toe.

En ook ontbreekt onder de feestvierenden, evenals in de klassenmaatschappij, de eenheidsgeest.

Terwijl de feestvierenden, onder de bescherming der politie, zich voortbewogen, in langen optocht, vergaderden de Separatisten, de Vrijen, de vrouwen en mannen, die maling hebben aan de politiek, die begeeren de directe actie, die op straten den boel kapot willen slaan, in het Paleis voor Volksvlijt.

Overal dus verdeeldheid.

De toeschouwer, die de geestkracht bezit om, onder alles wat hij hoort en ziet, nochter te blijven, ziet in deze verschijnselen een beeld der toekomst. Ook wanneer de tegenwoordige maatschappij geheel omgekeerd en op andere grondslagen gevestigd is, en alle lichten des hemels zijn uitgedoofd, zullen er ook zijn wier pad met muziek en lichtende fakkels aangenaam wordt gemaakt, terwijl anderen het met een trommel en een lampionnetje zullen moeten doen, en een diamantkloover of slijper van den eersten rang dan ook allicht een menschwaardiger bestaan zal hebben dan de werkman, die de fabriek moet schoonhouden, en de man, die de stadsriolen ledigt of het vuilnis aan de huizen ophaalt.

Geleerdheid, principes, theorien zijn onmisbaar, maar zij maken het leven niet. Dat geldt voor de Socialisten evengoed als voor andere menschen. Maatschappijen kunnen worden vernietigd of vernieuwd; volken kunnen opkomen en verzinken; er kunnen grondwetten, constituties, kieswetten enz. enz. komen en vergaan; maar onder dat alles en niettegenstaande dat alles blijft het leven 't leven en de mensch een mensch.

En ook zal altijd de menigte geregeerd worden. Alleen de muzikanten, die vooropgaan, blazen en geven de richting aan, waarin de menigte moet marcheeren.

De tijd kan echter komen dat de menigte zelf